

Jubileusz 80-lecia urodzin Karola Daniela Kadłubca

Profesor Karol Daniel Kadłubiec, znakomity badacz i popularyzator kultury, folkloru i języka Śląska Cieszyńskiego, autor wielu publikacji książkowych i kilkuset artykułów urodził się 22 lipca 1937 r. w rodzinie polskiego nauczyciela i społecznika, zamieszkującego przysiółek zwany Fojstwie we wsi Karpętna (czes. *Karpentná*, obecnie dzielnica Trzyńca), w powiecie Frýdek-Místek w kraju morawsko-śląskim. Miejsce urodzenia – Zaolzie i domowe wychowanie, kładące nacisk na ewangelicki system wartości, zwłaszcza etos pracy i wiedzy oraz szacunek dla odmienności kulturowej, wywarły niemały wpływ na późniejsze dokonania naukowe i społeczno-oświatowe Jubilata.

Jako sześciolatek uczył się w – jedynej wówczas – niemieckiej szkole ludowej, po 1945 r. zaś uczęszczał do polskiej szkoły podstawowej w Bystrzycy (czes. *Bystrice*) i polskiego liceum w Czeskim Cieszynie, by po jego ukończeniu

w 1955 roku rozpocząć studia slawistyczne na Uniwersytecie Karola w Pradze, chlubnie zakończone w 1960 r. dyplomem magisterskim (za rozprawę poświęconą bajkom śląskim). W Pradze miał możliwość obcowania z kontynuatorami słynnego Praskiego Kółka Lingwistycznego i zetknięcia się z metodologią semiotyczną. Tamże doktoryzował się pod opieką naukową prof. Karela Horálka (1968), następnie zdobył tytuł kandydata nauk (1973) i po raz drugi habilitował się w 1988 r. (pierwsza habilitacja – Uniwersytet Warszawski, 1978), a w 1994 roku uzyskał profesurę. Na czas zdobywania tytułów naukowych przypadają wspaniałe osiągnięcia edytorskie¹ i badawcze Profesora, na czele z Jego wybitną monografią² z zakresu antropologii narracji, poświęconą osobie i twórczości narracyjnej Józefa Jeżowicza, stanowiącej nie tylko ważki dokument kultury osobniczej, ale również zbiorowej z terenu Zaolzia.

Kariera zawodowa prof. Kadłubca wiąże się z jego działalnością dydaktyczną, naukową i oświatową. Od 1964 r. pracuje jako polonista w Katedrze Języków Obcych Instytutu Pedagogicznego ostrawskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej (od 1991 – Uniwersytet), później zaś wykłada na Uniwersytecie Karola w Pradze. Od 1991 roku kieruje Zakładem Badań Etnikum Polskiego Uniwersytetu Ostrawskiego, wkrótce przekształconym w Instytut z siedzibą w Czeskim Cieszynie. Z inicjatywy profesora powstaje też jedyna na gruncie czeskim Katedra Polonistyki i Folklorystyki Uniwersytetu w Ostrawie, którą kieruje w latach 1990–1992. Jednostka ta, posiadając uprawnienia doktorskie i sporą kadre, istnieje do dziś, choć od dawna przekształcono ją w jeden z trzech zakładów Katedry Sławistyki Wydziału Filozoficznego. W tejże instytucji w roku 2002 prof. Kadłubiec przeszedł na emeryturę, ale już w 2007 r. powrócił jako *visiting professor*, by dalej kontynuować swą działalność (aktualnie jako *professor emeritus*).

Równorzędnie prof. Karol D. Kadłubiec udziela się naukowo i organizacyjnie po drugiej stronie granicy. Wraz z prof. prof. Ireną Bukowską-Floreńską, Haliną Rusek i Alojzym Kopoczkim organizuje w 1991 r. kierunek etnologiczny w cieszyńskiej filii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Tamże w latach 1995–2005 roku kieruje Zakładem Folklorystyki Ogólnej i Stosowanej, dzieląc się ze swymi licznymi studentami teoretyczną wiedzą folklorystyczną, którą zawsze łączył z praktyką etno-muzykologiczną. Tutaj pod jego opieką powstało wiele prac magisterskich, m.in. wypromował w 2007 r. dzieło znanego podhalańskiego regionalisty, dyrektora Domu Ludowego w Bukowinie Tatrzańskiej mgr. Bartka Koszarka (*Zdobnictwo ludowe na Podhalu jako Znak. Na przykładzie Bukowiny Tatrzańskiej*). Jego wiedza i talent muzyczny zostały docenione, gdy powołano Profesora do kierowania Radą Programową Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”, noszącego dziś imię jego twórcy – Stanisława Hadyny (n.b. również pochodzącego z Karpętnej). W następnych latach, aż do emerytury Profesor kieruje Zakładem

¹ K.D. Kadłubiec (red.), *Płyniesz Olzo I. Zarys kultury duchowej ludu cieszyńskiego*, Ostrava 1970; Idem (red.), *Płyniesz Olzo II. Zarys kultury materialnej ludu cieszyńskiego*, Ostrava 1972.

² K.D. Kadłubiec, *Gawędziarz cieszyński Józef Czechowicz*, Ostrava 1973, ss. 442.

Antropologii i Folklorystyki w Katedrze Pedagogiki, Psychologii i Antropologii Wydziału Humanistyczno-Społecznego Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej.

Jednakowoż na kompletną emeryturę Profesor nigdy nie odszedł, bo oto z jego inicjatywy w Ustroniu (pow. cieszyński) w 2013 r. otwarto letnią Wolną Szkołę Nauk Filozoficznych i Społecznych im. prof. Jana Szczepańskiego – ustrojanina z urodzenia – w której pełni rolę honorowego rektora. Ideę owej szkoły zaczerpnął Kadłubiec z *Dzienników* Jana Szczepańskiego³, których był znakomitym edytorem, za co otrzymał Nagrodę Historyczną „Polityki” (2010).

Działalność społeczna Profesora wiąże się przede wszystkim z jego aktywnym członkostwem w Polskim Związku Kulturalno-Oświatowym (PZKO) na terenie Republiki Czeskiej. Do dziś kieruje Miejscowym Kołem (MK) w Mistrzowicach, gdzie od kilkudziesięciu lat mieszka z rodziną. Na terenie Zaolzia dał się poznać jako działacz Zarządu Głównego i inicjator Sekcji Folklorystycznej (1965), która przez lat trzydzieści prężnie emanowała – po obu stronach granicy – na całe środowisko lokalnych muzealników, nauczycieli, młodzież i zespoły folklorystyczne oraz naukowców poprzez spotkania, prelekcje, akcje badawcze i wydawnicze.

Nic tedy dziwnego, że w świetle licznych, skrótowo wspomnianych wyżej dokonań Profesora, jubileusz jego 80. urodzin celebrowany był wyjątkowo uroczystie, przybierając formę benefisu, który zgromadził ponad dwieście osób. Organizatorem tej uroczystości, która odbyła się 9 września w Mostach koło Jabłonkowa w historycznym domu MK PZKO „Kasowy” był Kongres Polaków w Republice Czeskiej, na czele z jego prezesem inż. Mariuszem Wałachem, wspieranym przez inż. Andrzeja Niedobę, prezesa MK PZKO Mosty i jednocześnie znanego lokalnego literata.

Scenariusz uroczystości pt. „A” jak *akademia*, ułożonej w formie interaktywnego abecadła życia i dokonań Profesora, przeplatanej adresami gratulacyjnymi uczniów i przyjaciół, często utrzymanymi w tonie humorystycznym oraz radosnymi wystąpieniami artystycznymi opracowała dr Renata Putzlacher-Buchtová, a oprawę muzyczną zapewnił Polski Chór Mieszany „Collegium Canticorum” z Czeskiego Cieszyna, fragmenty zaś prac Profesora czytał aktor cieszyński Karol Suszka.

Ponadto specjalnie dla Profesora zagrali jego przyjaciele z Polski, Słowacji i Czech, jak to: kapela architekta i folklorysty Jana Karpiela-Bułecki z Zakopanego, istebniańska kapela „Wałasi” ze znakomitym skrzypkiem i gajdoszem Zbigniewem Wałachem oraz przejmującym śpiewem Kasi Brody, akompaniującej sobie na cymbałach cieszyńskich, wreszcie kapela pod gajdoszem Bernardem Garajem, profesorem etnomuzykologii i folklorystyki Uniwersytetu w Nitrze, a także młodzieżowy zespół ludowy „Bezmiana” z Bystrzycy i żeński chór „Sotóny” z Mostów.

³ Jan Szczepański, *Dzienniki z lat 1935–1945*, Przepisał, opracował i wstępem opatrzył Daniel Kadłubiec, Ustroń 2009, ss. 256; Jan Szczepański, *Dzienniki z lat 1945–1968*, przepisał, opracował i wstępem opatrzył Daniel Kadłubiec, Ustroń 2013, ss. 464.

Wśród przemawiających naukowców obszerniejszy adres gratulacyjny złożyła doc. dr Jana Raclavská z Uniwersytetu Ostrawskiego, a pięknie wydana księgę pamiątkową⁴ z dwudziestoma artykułami ujętymi w cztery grupy tematyczne (I. *Język–kultura–obraz świata*; II. *Przeszłość–mit–tożsamość*; III. *Dyskurs lokalny–folklor–literatura*; IV. *Symbolika–wspólnota–media*) wręczyła Profesorowi dr Katarzyna Marcol z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (patrz zdjęcie na stronie 250).

Na koniec podkreślmy, że uroczystość jubileuszowa przebiegała w nadzwyczajnej, pełnej humoru atmosferze, niezależnie od używanego na scenie języka, dialektu czy gwary, a pogoda ducha, humor i młodzińczy temperament Profesora emanowały na wszystkich obecnych. Dodajmy też, że nasz Czcigodny Jubilat i niestrudzony badacz żywego słowa już ogłosił wydanie swej następnej książki. *Ad multos annos* Profesorze!

Violetta Krawczyk-Wasilewska

P.S. Właśnie ukazało się kolejne monumentalne dzieło (w j. polskim i czeskim) Profesora pt. *Opowiadano Anna Chybidziurowa*, wyd. Ducatus Teschinensis, Bystřice 2017, ss. 544.

⁴ K. Marcol i J. Kajfosz (red.), *Językowe i kulturowe modelowanie świata. Księga dedykowana Profesorowi Karolowi Danielowi Kadłubcowi*, Kongres Polaków w Rep. Czeskiej, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katedra Socjologii Wydz. Filozoficznego Uniwersytetu Ostrawskiego, Czeski Cieszyn 2017, ss. 323.